

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild“*

7e jaargang nr. 2
juli 1990

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE **Vereniging „Het Reewild“**

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild“ stelt zich ten doel:

..... de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland; het behartigen van de belangen van reewildjagers in de uitoefening van het hiervoor omschreven; een en ander in de ruimste zin des woords. Zij tracht dit doel te bereiken door: het bevorderen van een goed beheer van de reewildstand, onder andere door het geven van voorlichting en adviezen, het verzorgen van publikaties gericht op de leden, alsmede op instanties die zich op enigerlei wijze bezig houden met of raakvlakken hebben met het reewild en/of zijn biotoop. Het verlenen van service aan leden, door hen informatie te verschaffen, met name in een uit te geven periodiek, door hun wensen en verlangens jegens elkaar of jegens de hiervoor gemelde instantie over te brengen en zo mogelijk te vervullen en door het coördineren van meningen, zodat deze voor zo veel mogelijk als uniforme beleidslijn door de vereniging tot uiting kunnen worden gebracht.

BESTUUR

voorzitter:
Jhr. M. de Savornin Lohman,
Smidswater 2A
2514 BV 's-Gravenhage.
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:
Mr. M. Aberson,
Heregracht 141,
1015 BH Amsterdam,
Tel.: 020-207872.

penningmeester:
J. R. Baron de Vos van
Steenwijk,
Genistalaan 35,
7313 BH Apeldoorn,
Tel.: 055-555063.

vice-voorzitter
J. J. Meissner,
Dijk 4,
8131 VA Wijhe,
Tel.: 05702-1255.

Drs. J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

P. H. Schneider,
Jachtlaan 8,
4851 AM Ulvenhout,
Tel.: 076-612293.

W. v. Loenen,
Aldenhoven 2,
6093 HB Heythuysen,
Tel.: 04749-2810.

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant.).

Ir. J. Poutsma,
Lokveenvweg38,
9751 CK Haren,
Tel.: 050-347278.

H. Punt,
Weelweg 8,
4323 LR Ellemeent,
Tel.: 01117-1235.

H. Ruseler
Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo,
Tel. 08382-1218.

J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Ir. J. M. Seroo,
Achelsedijk 6,
3598 Bocholt (België),
Tel.: 09-3211622495..

administratie:
Mevr. J. E. van Herp,
Landjonker 19,
3834 CL Leusden,
Tel.: 033-942032.

beheer materiaal:
A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant.).

slijpplaatjes:
G. J. M. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

Regio's van de Vereniging "Het Reewild"

**Regio
Noord Nederland**
voorzitter: Ir. J. Poutsma
secretaris: N. Loeröf,
Tolhuisweg 30a,
9475 PG Midlaren.
Tel.: 05905-4133.

**Regio Overijssel en
Flevoland**
voorzitter en secretaris:
J. Schoonderbeek
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

**Regio
Gelderse Achterhoek**
voorzitter:
J. Brinkman,
secretaresse:
Mevr. T. C. Nijman-Smit,
Harfensesteeg 13,
7217 MD Harlsen,
Tel.: 05751-1569.

Regio Veluwe
voorzitter: G. W. Boele,
secretaris: H. Ruseler,
Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo,
Tel.: 08382-1218.

**Regio Utrecht,
Gooi en
Vechtplangebied**
voorzitter:
Drs. J. F. Erdmann,
secretaris:
Mr. L. P. M. J. Canjels,
Adr. Piecklaan 13,
3739 LG Hollandsche
Rading, Tel.: 02157-1701

**Regio West- en Midden
Brabant**
voorzitter:
P. H. Schneider,
secretaris:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Regio Zeeland
voorzitter: H. Punt,
secretaris:
M. W. Jeremiasse,
Kraavensteinweg 134,
4328 RD Burgh-
Haamstede,
Tel.: 01115-3359.

Regio Limburg
voorzitter:
W. van Loenen,
secretaris:
L. J. Mommer,
Dr. Poelsstraat 17,
6291 CV Vaals,
Tel.: 04454-2564

Vereniging Reewildkring Oost Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris:
A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waalre,
Tel.: 04904-14624.

Foto voorpagina
Drs. Th. J. Lijtjens.
Voortjaar op het landgoed
"De Utrecht".

Gironummer
penningmeester Vereniging
„Het Reewild“: 813577
banknummer Amrobank
Apeldoorn 49.70.37.440

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild“:

G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193.
P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving:

Drukkerij Lulof B.V.
Postbus 100 - 7600 AC Almelo
Tel. 05490-11011 - Telefax 05490-20304

Het Reewild

INHOUD

Van het bestuur	2
Gevaarlijke afrastering	2
Aanspreken	3
Biotoopaanpassing ten behoeve van het reewild	5
Actinomycosis	9
Resultaten regionale reewildtentoonstellingen 1990	10
Blinde reebok	12
Reewildbeheer Limburg	13
Keelhorzels	14
Reewildtentoonstelling in de provincie Antwerpen	15
Agenda	16
Mededeling	16

De datum om copy voor "Het Reewild" nr. 3 - 1990
in te leveren is: 15 augustus 1990.

Zenden aan:

P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout.

Van het bestuur

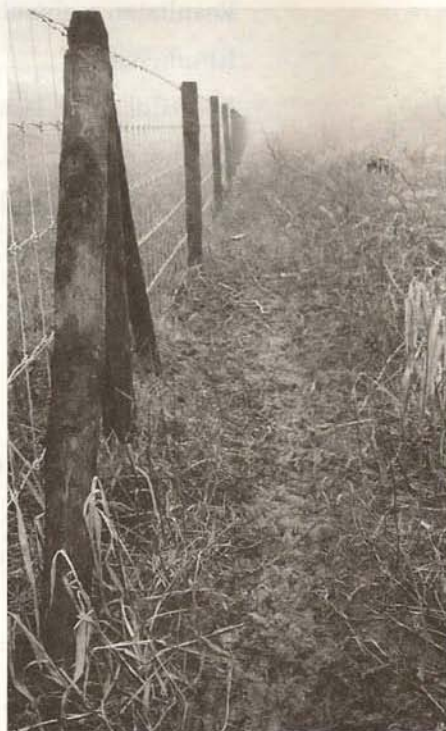
In verband met het feit, dat de heer Eikelboom met onmiddellijke ingang om hem moverende redenen zijn functie van eindredacteur van het mededelingenblad heeft neergelegd en de heer Boele de wens te kennen heeft gegeven zijn functie binnen het redactieteam, dit jaar eveneens te willen beëindigen na zes jaar de kar te hebben meegetrokken, zoekt het bestuur op korte termijn uitbreiding van het redactieteam. Een speciale commissie die in het leven is geroepen onderzoekt op dit moment eveneens naar mogelijkheden om te komen tot een andere, verbeterde opzet van het mededelingenblad, dat meer voldoet aan de eisen van de tijd dan de huidige uitgave. Eventuele suggesties van uw kant op dit gebied, alsmede van hen die zitting willen nemen in het redactieteam worden vriendelijk verzocht dit schriftelijk te melden aan de heer J. J. Meissner, Dijk 4, 8131 VA Wijhe. Met behulp van u allen hopen we zo snel mogelijk uit de huidige impasse te geraken. Tot slot wenst het bestuur nu reeds al van deze plaats de heer Eikelboom te bedanken voor zijn tomeloze inzet in al die jaren om het mededelingenblad op tijd te doen verschijnen en komt op een later tijdstip hierop nog nader terug.

J. J. Meissner, Vice-voorzitter.

*Op deze foto is het steile verzwaarde dijklichaam links goed te zien. rechts van het raster de natte Biesbosch. Let op de "Kalverstraat" langs 't raster.
Foto: Drs. Th. J. Litjens*

Gevaarlijke afrastering

In ons voorlaatste nummer hebben wij melding gemaakt van een zeer lang reewild-onvriendelijk raster, dat is aangelegd in de Biesbosch en waardoor reeds diverse reeën zijn verongelukt en verdronken tijdens verhoogde waterstand. Gezien het feit, dat dit raster zich onderaan het sterk verzwaarde dijklichaam bevindt vormt dit een moeilijk te nemen barriere.

Niet alleen voor het beoogde doel te hoog n.l. 1.25 m om schapen op de dijk te kunnen weiden, maar bovendien volledig overbodig nog voorzien van prikkeldraad, wat een extra handicap betekent voor de reeën, die zich hieraan gemakkelijk kunnen verwonden.

Deze slachtoffers vind je pas na maanden als je ze überhaupt vindt!

De afdeling West en Midden Brabant van de vereniging "Het Reewild" heeft in overleg met de plaatselijke W.B.E.

schriftelijk contact opgenomen met het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch over het bovenstaande, hetgeen uiteindelijk na gesprek een gunstig resultaat heeft gehad, waarin van de kant van het Hoogheemraadschap in eerste instantie het volgende werd toegezegd:

- Al het prikkeldraad aan de kant van de "natte" Biesbosch zal worden verwijderd.

- In overleg met staatsbosbeheer zullen er terpen worden aangelegd aan de buitenzijde van het raster.

- Het raster zal op diverse plaatsen worden verlaagd zowel aan de ene als aan de andere kant van de dijk.

Op dit moment heeft men hiermee reeds een begin gemaakt door tien oversteek plaatsen te creëren n.l. door het gaas over een lengte van plm. 10 mtr tot 80 cm te verlagen en op die plaatsen eveneens het prikkeldraad te verwijderen.

Het is verheugend, dat het Hoogheemraadschap zo snel op onze melding heeft gereageerd, anderzijds hopen we, dat de overige toezeggingen binnen niet al te lange tijd óók zullen worden geëffectueerd.

Het ware tenslotte te hopen, dat overheid en andere instanties zoals b.v. Natuurmonumenten hier lering

uittrekken en dat bij de aanleg van rasters in ons land éérs contact wordt opgenomen met de plaatselijke wildbeheereenheden of jagers, die goed op de hoogte zijn van de wissels van de aanwezige fauna.

Het lijkt in Nederland onderhand haast wel een modeverschijnsel, het is allemaal milieu wat de klok slaat, iedereen schijnt plotseling overal verstand van te hebben, maar het kalf dient in de regel eerst te verdrinken alvorens men de put dempt.

En het verrassende is bovendien, dat veel van dit soort zaken na goed overleg vaak véél beter en goedkoper blijken te kunnen worden gedaan!

ZESENDER.

Aanspreken

Goed aanspreken is voor de reeënjager een eerste vereiste en dat dit bij vrouwelijk wild vaak nog moeilijker is dan bij mannelijk heb ik dit jaar tot twee maal toe ondervonden.

Tijdens de jacht waren gerenommeerde reewildkenners aanwezig, die beide

stukken de nrs. 1 en 2 eveneens voor kalf aanspraken, mede op grond van hun geringe postuur en ontweid gewicht nl. 11 en 13 kg maar die later respectievelijk 7 en 8 jaar oud bleken te zijn.

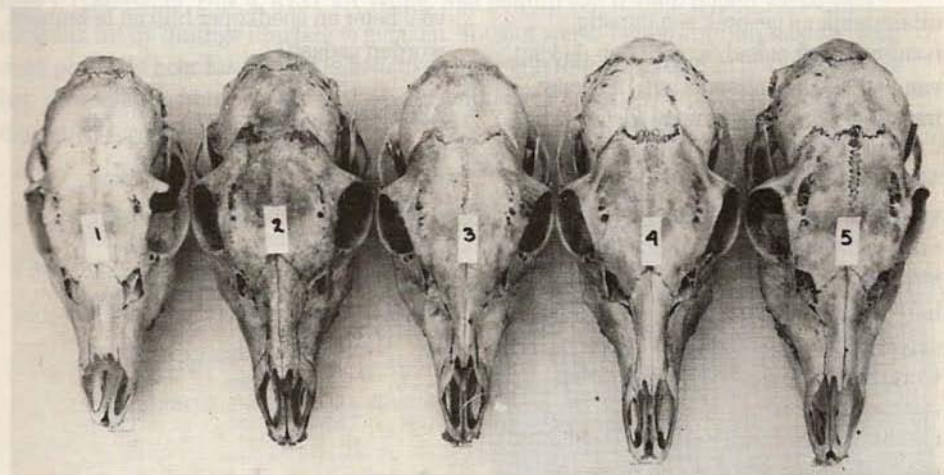
Het frappante was bij het ree nr. 1 van 11 kg, dat ik er pas achter kwam, dat het een oudtante was, toen ik er mee aan het braden was.

De beide voorlopers wilden maar niet gaar worden. Zo overtuigd was ik in eerste instantie met een kalf te doen te hebben, dat ik zonder ergens naar te

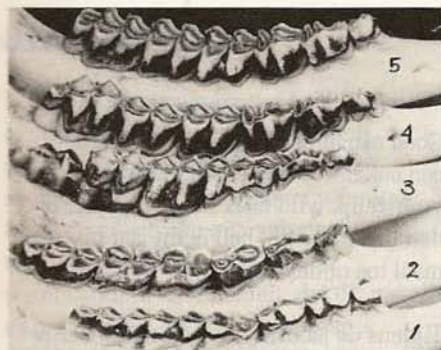
kijken de kop voor later onderzoek in de diepvries had gelegd.

Bij het ontweiden hadden we wel gezien, dat er twee muisgrote foetussen in zaten, maar dit ziende zeiden we tegen elkaar, dit kalf moet tijdens de nabronst in Oktober zijn beslagen anders kan dit niet.

En zo ontspoor zich toen nog een heel gesprek over dit phenomeen: de nabronst (zie ook "Het Reewild" nr. 5 - 2^e jaargang - mei 1988, het artikel over de psychologie van de reebronst van H.E.).

Foto's: Drs. Th. J. Litjens

We hebben getracht van verschillende reeschedels foto's te maken om de grote onderlinge verschillen te kunnen aantonen.

De nrs. 1 en 2 zijn de als kalf aangesproken oude geiten, terwijl nr. 3 een echt kalf is van ruim drie/vierde jaar; de nr. 4 is twee jaar en nr. 5 is een geit van drie jaar met een ontweid gewicht van 23 kg.

Het verschil tussen nr. 1 en 5 wat schedellengte betreft is 4 cm.

Zo zie je maar weer, dat je óók als ervaren reejager iedere keer weer wijzer van de jacht thuis komt, dan op het moment, dat je er aan begint.

Zesender

Biotoopaanpassing ten behoeve van het reewild

Het gaat goed met ons reewild, ten minste dat mogen we concluderen uit de aantalsontwikkeling die zich de laatste 25 jaar heeft voorgedaan.

Een vervijfvoudiging, tot een aantal van plm. 25.000 stuks.

Reeën zijn niet gespecialiseerd in enkele voedselplanten. Dit stelt ze in staat zich aan te passen aan de veranderingen die door menselijk toedoen zijn aangebracht in ons agrarisch cultuurlandschap. Het zijn zoals men dat dan noemt, "cultuurvolgers".

Zodoende treffen we het ree in Nederland niet alleen aan in de bossen, maar ook in vennen, duinen, heidevelden en zelfs in dekkingloze landbouwgebieden.

Het gaat dus goed met ons reewild, waarom dan nog biotoopaanpassing? Het aanpassen van het biotoop is niet het verkrijgen van méér reewild, een

kwantitatieve toename, maar juist om een kwalitatieve toename van de reewildstand te bewerkstelligen. Een toename van de stand is alleen dan verantwoord wanneer o.a. de draagkracht van het terrein dit toestaat.

Met draagkracht wordt verstaan: het maximaal aantal dieren dat blijvend gebruik kan maken van een gebied, zonder dat de vegetatie negatief wordt beïnvloed.

De hoogte van de stand zal dus nauwlettend in de gaten moeten worden gehouden, en zo nodig worden gereguleerd. Een te hoge stand werkt stress en migratie in de hand.

Biotoopaanpassing zou dan zelfs een negatieve invloed veroorzaken op de kwaliteit van de stand en een toename van het aantal verkeersslachtoffers bewerkstelligen.

Het ree is een zogenaamde "Browser", een twijg eter. Daar het ree een relatief kleine maaginhoud heeft, en een hoge energiebehoefte, moet het vele malen op lavei. Het voedsel bevat een hoog eiwitgehalte en een laag percentage celwandbestanddelen.

Ongetwijfeld moeten we het ree beschouwen als een echte fijnproever. "Niet veel maar wel lekker". Dit betekent dat ze over een groter oppervlak verspreid, gevarieerd voedsel aan moeten kunnen treffen, waar het ook nog rustig moet zijn om te herkauwen en te rusten. Hiermee hebben we de basis bestanddelen van een reewildbiotoop aangegeven. Dekking, rust en voedsel. Biotoopaanpassing houdt dus in, zorg dragen voor voldoende dekking en een juiste verspreiding daarvan. Met name bosranden dienen daarbij niet uit het oog verloren te worden.

Hiermede dragen we tevens deelwijze zorg voor rust, daar het ree zich kan verschuilen. Toezicht op publiek en honden is echter strikt noodzakelijk. Het instellen van rustgebieden kan daarbij van dienst zijn. De SBNL kan middels een bebordingsovereenkomst voor de geëigende borden zorgen.

Het derde punt waar we ons op moeten concentreren is zorgdragen voor voldoende kwalitatief hoogwaardig voedsel in een zo groot mogelijke variatie. Zowel binnen de dekking als daarbuiten, zodat op verschillende tijden van de dag en van de nacht gefourageerd kan worden.

Het voedsel bestaat voor 65 tot 80% uit loof, twijgen en knoppen. Voor het overige uit grassen, kruiden, vruchten, eikels, paddestoelen enz.

Nu we de gebruiken van het ree en haar biotoop kennen, moeten we nagaan in hoeverre het terrein, liefst het gehele gebied van de wildbeheerseenheid, daaraan tegemoet komt.

Ongetwijfeld zullen we gebreken aantreffen, welke we door een

- aangepast bosbeheer,
- aanleg bladakkers,
- aanleg wildakkers en wildweiden,
- instellen rustgebieden,
- en door het treffen van veiligheidsvoorzieningen, zo goed als mogelijk kunnen doen opheffen.

Bosbeheer en bladakkers.

Bij het beheren van bossen is het belangrijk dat we zorg dragen voor meerdere etages. Een kruidlaag, een struiklaag en natuurlijk de boomlaag. Het realiseren van zo'n structuurrijk bos geschiedt door middel van dunningen. Er

moet licht tot op de bosbodem kunnen vallen. Daarmee stimuleren we tevens aantrekkelijke soorten als de braam, welke het hele jaar door voedsel en dekking biedt.

Tevens kunnen we overgaan tot de aanleg van bladakkers op in onbruik geraakte bospaden, brandgangen, open plekken of aan de randen van kapvlaktes. Ook kan men bosranden en dan vooral op entreeplaatsen in dekking brengen met eetbare struiksoorten. Daarbij denken we o.a. aan brem, acacia, hazelaar, haagbeuk, kornoelje, eik, vlier en els.

Bij de keuze van het plantsoen dient rekening gehouden te worden met de hoeveelheid licht/schaduw en de bodemgeschiktheid. Het is daarbij aan te bevelen om eens in de omgeving te kijken wat er zoal groeit.

Tevens is het van belang soorten te kiezen die na het afzetten weer uitlopen.

Bladakkers dienen om de 5 tot 10 jaar teruggezet te worden om zodoende opnieuw bereikbaar voedsel te krijgen dan wel te houden.

De oppervlakte van de bladakker dient gefaseerd teruggezet te worden. De bosranden dienen te worden gedund om zoveel mogelijk licht te scheppen op de bladakker.

Indien mogelijk is de aanleg van eikehakhoutbosjes aan te bevelen. Ze leveren veel twijgen en loof en ook 's winters, door het vele dorre blad, is er volop dekking.

Bosverjonging dient zoveel mogelijk verspreid over het terrein plaats te vinden. Daardoor realiseren we dat dekking en voedsel gespreid wordt aangeboden.

Wilddackers

Door het aanleggen van wilddackers kunnen we hoogwaardig voedsel aanbieden aan het reewild.

We onderscheiden daarbij extensieve en intensieve wilddackers.

- extensieve akkers worden niet ieder jaar opnieuw ingezaaid, maar de gewassen blijven bijvoorbeeld 5 jaar achtereen staan.

Enkele gewassen die hiervoor in aanmerking komen zijn boheemse struikrogge, aardpeer, luzerne en blijvende lupine.

- intensieve akkers staan minder dan 1 jaar. Enkele gewassen ten behoeve van het reewild zijn winterrogge, stoppelknol, bladkool en boekweit.

Plaatsen waar wilddackers kunnen worden aangelegd komen overeen met die van de bladackers. Echter schaduwrijke plaatsen en extreem natte gronden komen niet in aanmerking.

Wildweide.

De grote waarde van de wildweide gras en kruiden aanbod ligt in het feit dat het, net als de winterrogge, vrijwel het enige voedsel is dat in het zéér vroege voorjaar ter beschikking staat. Zowel bok als geit zijn gebaat bij een (vroege) aanvulling op het voedsel. De bok vanwege het opzetten van een nieuw gewei, de geit vanwege de dracht.

Een wildweide dient absoluut in de zon te liggen om zodoende vroeg fysiologisch actief te worden.

Het wildweidemengsel, tegenwoordig kant en klaar te koop, is zodanig samengesteld dat zeer smakelijke grassen en klaversoorten zijn gekozen, die niet al

té produktief zijn en kunnen groeien onder niet altijd optimale omstandigheden.

In het mengsel zitten ondermeer timothee (weidetype), rietzwenkgras, roodzwenkgras, luzerne, witte en rode klaver.

Om de wildweide direkt na aanleg aantrekkelijk te maken is een kleine hoeveelheid bladkool en bladrammenas bijgemengd.

Een wildweide gaat zo'n 4 à 5 jaar mee. Daarna is er sterk aan soortensamenstelling ingeboet.

Het normale beheer bestaat uit éénmaal soms tweemaal per jaar maaien en afvoeren. Voorkomen dient te worden dat het gras in het zaad schiet en verhout. Het wild verliest dan onmiddelijk de belangstelling. Ook een jaarlijkse bemesting, zij het wel bescheiden, mag niet worden vergeten.

De oppervlakte van akker/weide dient 10 tot 20 are te zijn, waarbij de voorkeur uitgaat naar meerdere kleine dan enkele grote.

Een grotere oppervlakte werkt een grotere concentratie van wild in de hand en de kans op schermutselingen onder het reewild wordt vergroot, de kans op overbrengen van ziektes neemt toe en de stroperij kan in de hand worden gewerkt.

Landschapselementen.

Landschapselementen als houtwallen, singels, hagen en ruigten kunnen door reeën worden gebruikt als "corridor" of "steppingstone" bij hun verspreiding. Verder kunnen de landschapselementen een belangrijke rol spelen bij de uitbreiding en instandhouding van reeënpopulaties met een versnipperd verspreidingspatroon. Een

landschapstype met verschillende kleine elementen biedt daarnaast meer vestigingsmogelijkheden voor reeën die er een territorium op na houden.

Het aanleggen of herstellen van een houtwal kan dus zeer waardevol zijn, afgezien van het feit dat het goede dekking en voedsel biedt.

Veiligheid.

Gemiddeld 15% van het aantal reeën in Nederland wordt per jaar door het verkeer doodgereden. Daarom is men in 1960 op kleine schaal begonnen met het plaatsen van wildspiegels. Het teruggekaatste licht blijkt namelijk voldoende te zijn om dieren ervan te weerhouden over te steken.

In Duitsland is uit onderzoek een vermindering van aanrijding met wild aangetoond van 20 tot 40%.

Wel is het middels bekend dat op die plaatsen waar wildspiegels beschadigd, vervuild of zelfs aangereden zijn, donkere plekken ontstaan, die door de dieren als veilig worden ervaren. Het is dus van het grootste belang dat de wildspiegels juist geplaatst worden, qua hoek, afstand van de rijbaan, afstand onderling en aan weerszijden van de baan.

Na plaatsing blijft onderhoud bijzonder belangrijk. Ook mag de begroeiing, b.v. gras of kruiden, het effect van de spiegels niet verminderen.

Bijdrageregeling jachtfonds.

De meeste van de voorgestelde biotoop-aanpassingen kosten geld. Daarom is sinds 1988 voor jachthouders de mogelijkheid geschapen een bijdrage te ontvangen van 30 tot 60% van de kosten van structurele maatregelen ten gunste

van grof-, klein- en waterwild. Aan de toekenning door het Jachtfonds van een bijdrage zijn een aantal voorwaarden verbonden:

- Het project dient uit een oogpunt van landbouwkundig beheer, natuurbeheer en landschapsbouw acceptabel te zijn.
- Bestaande landelijke-, provinciale- en/of gemeentelijke subsidieregelingen dienen optimaal gebruikt te worden, waarbij de bijdrageregeling biotoopverbetering Jachtfonds aanvullend kan worden gebruikt.
- Personele kosten die door zelfwerkzaamheid van de aanvrager(s) te vermijden zijn, komen niet voor een bijdrage in aanmerking.
- Toestemming van de grondeigenaar/-gebruiker en een garantie voor duurzame instandhouding/beheer voor een periode van minimaal 6 jaar, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.
- Maatregelen gericht op wild dat binnen rasters wordt gehouden, komen in principe niet in aanmerking voor een bijdrage.
- Aanvragen beneden de f 500,- worden niet in behandeling genomen.
- Voor het op stam aankopen van gangbare landbouwgewassen (o.a. mais) wordt geen bijdrage verleend.

Bepalend voor het percentage waarin door het Jachtfonds wordt bijgedragen zijn onder meer de schaal van het veld van de jachthouder of het samenwerkingsverband en de mate van zelfwerkzaamheid bij planning, aanvraag en uitvoering. Voor speciale projecten kan in overleg met de secretarissenpenningmeester van het Jachtfonds deskundige hulp worden ontvangen bij

het opstellen van de plannen. Biotoopaanpassing voor het reewild vergt een goede kennis van het terrein met zijn zwakheden. Voor het ene gebied zal het accent

van de werkzaamheden liggen op het creeëren van rust, en bij de andere op voedsel. Belangrijk is dat men het over grotere oppervlaktes bekijkt (WBE's).

Met dank aan Jeroen van der Horst (stataire Internationale Agrarische Hogeschool Larenstein, richting bosbouw/natuurbeheer), voor het aandragen van gegevens.

Ing. R. F. J. J. Munsters
beheermedewerker.

N.B. Bovenstaand artikel is tot stand gekomen met medewerking van de Stichting Behoud Natuur- en Leefmilieu, Wijk bij Duurstede 03435-77577.

Actinomycosis

Door onze oosterburen vroeger Strahlenpilzkrankheit genoemd, maar die zijn er inmiddels achter gekomen dat deze ziekte niet door vergiftigde paddestoelen ontstaat, maar door bacteriën namelijk een schimmelinfectie.

In de volksmond ook wel "strootjebijt" genoemd omdat deze ziekte via het kauwen op besmette grassprietten naar binnen komt en via minimale gaatjes tussen de kiezen uiteindelijk in de kaakholtte terecht komt en daar kunnen na verloop van tijd enorme woekeringen

Foto: Zesender

ontstaan. Volgens Dr. van Haften komt het hoofdzakelijk voor bij reeën en bijna op iedere reewildbeheertentoonstelling kom je wel een exemplaar tegen.

Het schijnt óók bij runderen, edelherten en wilde zwijnen voor te komen en zelfs bij de mens maar véél zeldzamer.

De op bijgaande foto getoonde reebok betreft een exemplaar uit Brabant en is \pm 8 jaar en heeft zelfs reeds het voorste gedeelte van zijn kiezen in de bovenkaak hierdoor verloren.

Zesender

Foto: Drs. Th. J. Litjens

Resultaten regionale reewildtentoonstellingen 1990

De resultaten zijn:

Regio Overijssel en Flevoland

9 t/m 11 maart 1990

(N.B. Alleen reebokken uit Overijssel).

Keurmeesters: Eikelboom, Koenderink en Schoonderbeek.

Leeftijdskl.	aantal	in%	waarvan onjuist
1 jaar	290	63%	5
2 jaar	57		9
3 jaar	62	30%	22
4 jaar	17		7
5 jaar en ouder	32	7%	-
Totaal	458		43

Aanbevolen Nationale tentoonstelling 8.

Regio Gelderse Achterhoek

23 t/m 25 maart 1990

Keurmeesters: Meekers, Mörzer Bruijns, Ruseler en Schoonderbeek.

Leeftijdskl.	aantal	in%	waarvan onjuist
1 jaar	137	53%	-
2 jaar	52		14
3 jaar	43	42%	15
4 jaar	14		7
5 jaar en ouder	12	5%	-
Totaal	258		36

Aanbevolen Nationale tentoonstelling 3.

Gut Ramsauhof

Jagen, Vissen, Wandelen

op een rustiek landgoed in de Steiermark, Oostenrijk.

Jacht mogelijk op ree, gems, moeflon en hert.
Ervaren jachtpersoneel staat tot uw beschikking.

Voor inlichtingen en boekingen: **H.H. VERHEUL**, Waaldijk 43, 4184 EL Opijnen. **Tel. 04181-2200** na 19.00 uur. Geen bemiddelingskosten.

Regio Veluwe

24 t/m 25 maart 1990

Keurmeesters: Meekers, Ruseler en Schoonderbeek.

Leeftijdskl.	aantal	in%	waarvan onjuist
1 jaar	190	60%	-
2 jaar	36		7
3 jaar	40	30%	11
4 jaar	20		10
5 jaar en ouder	32	10%	-
Totaal	318		28

Aanbevolen Nationale tentoonstelling 3.

Regio Limburg

30 maart 1990

Keurmeesters: Consten, Eikelboom, v. Loenen.

Leeftijdskl.	aantal	in%	waarvan onjuist
1 jaar	124	54%	7
2 jaar	33		6
3 jaar	42	40%	18
4 jaar	15		6
5 jaar en ouder	14	6%	-
Totaal	228		37

Aanbevolen Nationale tentoonstelling 2.

Regio West en Midden Brabant

7 en 8 april 1990

Keurmeesters: Litjens, Schneider, v. Stiphout.

Leeftijdskl.	aantal	in %	waarvan onjuist
1 jaar	60	55%	-
2 jaar	13		1
3 jaar	13	35%	3
4 jaar	12		3
5 jaar en ouder	12	10%	-
Totaal	110		7

Aanbevolen Nationale tentoonstelling 3.

Regio Oost Brabant

21 en 22 april 1990

Keurmeesters: Castelein en Meekers.

Leeftijdskl.	aantal	in%	waarvan onjuist
1 jaar	73	48%	-
2 jaar	30		8
3 jaar	35	46%	10
4 jaar	6		5
5 jaar en ouder	9	6%	-
Totaal	153		23

G.W.B.

Blinde reebok

De reebok op bijgaande foto werd geschoten op 27 juli '89 onder Alphen en getoond op onze tentoonstelling te Chaam j.l. April.

Leeftijd: 4 jaar. Niet ontweid gewicht 26 kg. Normaal verhaard.

Deze bok oriënteerde zich geheel op zijn gehoor- en reukorganen. Zijn blindheid werd in eerste instantie opgemerkt door boeren, omdat in bepaalde gevallen de

bok totaal niet schuw was. Wanneer de bok op lavei was kon deze bij gunstige wind vrij dicht worden benaderd. Werd bij onraad normaal hoogvluchtig, maar stopte merkwaardig genoeg bijtijds aan de rand van de aanwezige dekking en kroop vervolgens onder het prikkeldraad door!

Bezat slechts een klein territorium en blafte bij het minste of geringste onraad. Betreffende jager vroeg zich af of de aanwezige keelhorzellarven mogelijk de oorzaak zouden kunnen zijn van de blindheid hetgeen bij navraag bij

Dr. L. v. Haaften niet het geval kon zijn. Deze blindheid moet een andere oorzaak volgens hem hebben gehad. Wel heb ik bij nadere bestudering van de schedel op twee plaatsen duidelijke oude beschadigingen kunnen ontdekken en die min of meer ernstig waren. Mogelijk veroorzaakt tijdens territorium gevechten met soortgenoten.

Zijn afgebroken linkerstang duidt óók in die richting. Het is verwonderlijk, dat deze bok ondanks zijn handicap zich in zo'n goede conditie heeft weten te handhaven.

Zesender

Foto's: P. Peeters

Reewildbeheer Limburg

In september 1989 werd door mij en de voorzitter van de Vereniging "Het Reewild" regio Limburg, een gezamenlijke brief gezonden aan alle vergunninghouders regulatie reewild in de provincie Limburg over reewildtelling.

In die brief werd op grond van enkele argumenten bekend gemaakt dat de vereniging "Het Reewild" in het vervolg de reewildtellingen in alle leefgebieden in de provincie zou coördineren. Op basis van die tellingen zou de Vereniging in nauw overleg met alle vergunninghouders het opstellen van een concept-regulatieplan coördineren en aan het consulentenschap aanbieden.

Aangenomen werd dat die afspraak de instemming van de jachthouders zou hebben. Voor het afschot van het afgelopen seizoen is volgens die afspraak gehandeld en heeft de vereniging inderdaad een concept-regulatieplan als advies bij het consulentenschap ingediend.

Maar achteraf is gebleken dat deze werkwijze niet ieders instemming had. Als argument gold daarbij dat de verantwoordelijkheid voor het wildbeheer bij de jachthouder ligt en dat daaraan door deze werkwijze tekort wordt gedaan. Hoewel het nooit de bedoeling is geweest aan die verantwoordelijkheid te tornen, is die schijn wel gewekt. Daarom lijkt het mij goed duidelijkheid te scheppen.

In de Jachtwet wordt de verantwoordelijkheid van het beheer van de wildstand bij de jachthouder gelegd.

Dit is ook voor het beleid m.b.t. het reewildbeheer een uitgangspunt. Een bijzonder probleem dat zich bij het beheer van reewild voordoet in de geringe omvang van de meeste jachtvelden in verhouding tot het leefgebied van een reewildpopulatie. Jachthouders kunnen hierdoor niet individueel beoordelen in hoeverre afschot van reeën die zich in hun veld bevinden verantwoord is. Dat is pas mogelijk indien inzicht bestaat in de omvang en de samenstelling van de stand in het gehele leefgebied van een populatie. Daarbij is al gauw sprake van een gebied ter grootte van enkele duizenden hectaren. Om beheer op een dergelijk niveau te kunnen voeren is samenwerking tussen jachthouders noodzakelijk. Het ministerie moedigt initiatieven die leiden toe die samenwerking aan. Het is echter niet zo dat aan bepaalde organisaties een bijzondere positie daarbij wordt gegeven. Ingevolge het huidige beleid staat het iedere jachthouder vrij individueel een aanvraag in te dienen voor een afschotvergunning.

Gezien de wens om te komen tot een zelfstandiger wildbeheer door de jachthouders is er wel het voornemen om ten behoeve van de beoordeling van de toelaatbaarheid van afschot, in de toekomst gegevens te vragen over de situatie met betrekking tot de stand in naburige velden. Aan samenspraak met andere jachthouders in het betreffende leefgebied valt in dat geval niet te ontkomen. Nogmaals zijn echter benadrukt dat het aan de jachthouders zelf is te bepalen of daarbij een beroep wordt gedaan op de expertise van

bestaande organisaties.
Wat dit laatste betreft, namelijk de expertise van de bestaande organisaties, heeft zich inmiddels een Werkgroep Reewild gevormd die bestaat uit vertegenwoordigers van de KNVJ, de Vereniging "Het Reewild" regio Limburg en de Vereniging voor Reewildbeheer in Noord-Limburg. Deze werkgroep is graag bereid met u te komen tot het bevorderen van de samenwerking zoals hierboven omschreven. De afspraak zoals gemaakt met de Vereniging "Het Reewild" regio Limburg is hierdoor achterhaald. Het nieuwe initiatief heeft mijn volledige instemming. Ik hoop dat het zal leiden tot het behoud van een evenwichtige en gezonde reewildstand in de provincie. Maar nogmaals: de werkgroep handelt niet op verzoek van de Rijksoverheid maar vindt zijn basis in de samenwerking met u als jachthouders. Veel succes daarmee.

De consulent, NMF.
drs. K. Timmer

Keelhorzels (Cephenomyia Stimulator)

Keelhorzel

Begin mei schoot ik in de Flevopolder een matig gaffelbokje. Tijdens het prepareren van het geweitje bleek, dat de keel werkelijk propvol larven van de keelhorzel te zitten, namelijk méér dan 50 stuks. Bij het doorzagen van de kop bleken de meeste zich in de neusholte te bevinden. Het dier moet ongetwijfeld grote ademnood hebben gehad. In de neusopening bevonden zich bovendien nog tientallen eitjes van de keelhorzel. Alhoewel het ree als tussengastheer fungeerd, vraag je toch af of het verblijf van zo'n groot aantal larven, waarvan er diverse meer dan

BEMIDDELINGSBURO SILVERTANT

SPECIALIST IN JACHTREIZEN NAAR:

o.a. BULGARIJE - CHINA - OOSTENRIJK -
SCHOTLAND

Gaarne willen wij U informatie en referenties toezenden, o.a. een referentie, die reeds 5 jaar met ons buro in zee is gegaan

Wilhelminastraat 23 - 6391 JS Landgraaf - Telefoon 045-311286

Foto: Zesender

2 cm lang waren, geen blijvende schade veroorzaken aan b.v. het neusorgaan. Bij navraag bleken praktisch alle geschoten reeën daar aan te lijden in dat gebied. Buiten het ophangen van nestkastjes is er aan de bestrijding van dit euvel niets te doen.

Zesender

Van de Antwerpse Jagersvereniging ontvingen wij onderstaand bericht met het vriendelijk verzoek dit te doen opnemen in ons kwartaalorgaan en niet alléén met het doel de aangrenzende Brabantse reewildjagers ter zijner tijd uit te nodigen voor een bezoek, maar dat er óók een mogelijkheid bestaat om eventueel met een stand deel te nemen of om reewildgeweien in te zenden vanuit die Brabantse gebieden die aan de Belgische Kempen grenzen en die bemachtigd zijn nà 1984.

Zesender

Reewildtentoonstelling in de provincie Antwerpen

Als gevolg van de steeds voortdurende studies omtrent het reewild in de Kempen organiseert de Antwerpse Jagersvereniging haar 2e reewildgeweiententoonstelling. Deze tentoonstelling zal een sterk edukatief karakter hebben. Honderden reegeweien, uitsluitend uit de Kempen, zullen

Kudu

OP SAFARI IN AFRIKA

10-daagse geheel verzorgde reis,
incl. vlucht DM 3.650.-.
Verlenging mogelijk.

Ook boekingsmogelijkheden van goedkope tickets naar Afrika b.v. retour Harare (Zimbabwe) f 1.945,- en andere bestemmingen.

Info:

NIMROD TOURS

Postbus 512, 3740 AM Baarn.

worden tentoongesteld. Meerdere informatiestands zullen een bezoek meer dan waard maken. Alle regio's, jachthoornblazers, jachtgebruikshondenvereniging en het Instituut voor de Jachtopleiding verlenen hun medewerking.

Zij die willen meewerken, zij die hun geweien willen tentoonstellen, zij die terzake suggesties hebben kunnen contact opnemen met coördinator Dieter Henseler, Brasschaatse Steenweg 89c, 2180 Kalmthout, tel. (03) 6666625, België.

Het ganse gebeuren zal plaats hebben in Motel Dennenhof (Bredabaan 940, Brasschaat - Maria ter Heide, België) en dit op 8 en 9 september 1990 - 12 september 1990 - 15 en 16 september 1990.

De tentoonstelling zal op zaterdag 8 september om 11 uur officieel worden geopend. Vergeet het niet in uw agenda te noteren!

Meer nieuws hierover in volgend nummer van de Vlaamse Jager.

Agenda

De Stichting Country Fair Nederland zal op 31 augustus, 1 en 2 september a.s. wederom de Country Fair organiseren. Dit tweejaarlijkse evenement is gericht op het buitenleven en natuurbeheer. Een aantal buitensporten zoals paarden-, honden-, jacht- en golfsporten staan centraal. Natuur en milieu komen eveneens aan de orde in de vorm van landbouw, bosbouw, en behoud van

Flora en Fauna. Bezoekers kunnen actief deelnemen aan golf, kleiduivenschietsen, hand- en kruisboog schieten, casting en vliegvisserij, honden apporteerwedstrijden en honden exterieur keuringen.

De Country Fair wordt gehouden te Heerjansdam op de terreinen van Sportpark "de Molenwei".

De vereniging "Het Reewild" zal op bovengenoemde dagen met een speciaal ingerichte stand aanwezig zijn.

Mededeling

"Reewild en Reewildbeheer"
door Dr. J. L. van Haaften.

Het heeft helaas wat langer geduurd dan verwacht, doch eindelijk is het boekje van Dr. J. L. van Haaften "Reewild en Reewildbeheer" in een geheel herziene druk uitgegeven.

Deze uitgave is door de heer van Haaften geheel bijgewerkt en geïllustreerd met tekeningen van Henk Ruseler en foto's van Ir. J. Poutsma.

U kunt dit boekje bestellen bij ons secretariaat:

Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam of telefonisch onder nummer: 033-942032.

De kosten zijn f 5,00 per exemplaar (excl. Portokosten).

Adressen districtshoofden en assistenten Fauna-aangelegenheden van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

Provincie Groningen

Districtshoofd:
C. L. M. v.d. Rakt
Assistent:
L. Tervelde
Engelsekamp 6
Postbus 30027
9700 RM Groningen
Tel.: 050-239111/232328

Provincie Friesland

plv. Districtshoofd:
H. J. Leerink
Assistent:
A. J. Smit
Tesselschedestraat 7
Postbus 2003
8901 JA Leeuwarden
Tel.: 058-955255

Provincie Drenthe

Districtshoofd:
M. A. Roetert Steenbruggen
Assistent:
R. Schuitemaker
Mandemaat 3
Postbus 111
9400 AC Assen
Tel.: 05920-27324

Provincie Overijssel

Districtshoofd
Overijssel-Noord:
R. Hoeve
Districtshoofd
Overijssel-Zuid:
W. Nab
Assendorperdijk 2
Postbus 10051
8000 GB Zwolle
Tel.: 038-210533

Provincie Flevoland

Districtshoofd:
J. Eising
Assistent:
A. Dekker
Maerlant 16
Postbus 1021
8200 BA Lelystad
Tel.: 03200-22666

Provincie Gelderland

Districtshoofd:
H. A. Bardoel
Assistent:
M. L. W. van Bebber
Districtshoofd:
T. A. M. Dikker
Assistent:
T. S. P. Moolenaar
Rosendaalsestraat 64
Postbus 9079
6800 ED Arnhem
Tel.: 085-579111

Provincie Utrecht

Districtshoofd:
G. Kreton
Museumlaan 2
3581 HK Utrecht
Tel.: 030-520834

Provincie Noord-Holland

Districtshoofd:
A. W. Kamminga
Assistent:
P. Pilkes
Districtshoofd:
J. Eising
Assistent:
A. Dekker
Linnaeuslaan 2
Postbus 3005
2001 DA Haarlem
Tel.: 023-186160

Provincie Zuid-Holland

Districtshoofd:
J. Verhulst
Assistent:
J. Woudstra
Muzenstraat 30
Postbus 30119
2500 GC Den Haag
Tel.: 070-624611

Provincie Zeeland

Districtshoofd:
P. C. Remijnse
Assistent:
H. S. Zandstra
Westingel 58
4461 DM Goes
Tel.: 01100-37911/37254

Provincie Noord-Brabant

Districtshoofd:
G. A. J. M. Schram
Districtshoofd:
L. C. Wijlaars
Assistent:
A. M. M. van Mierlo
Prof. Cobbenhagenlaan 225
Postbus 1180
5004 BD Tilburg
Tel.: 013-645511

Provincie Limburg

Districtshoofd:
Assistent:
L. J. J. Heykers
Lindanusstraat 2^A
Postbus 103
6040 AC Roermond
Tel.: 04750-34251